

לימוד תורה בגיל צעיר – הרב שלמה אבינור

איך ידע אם הוא מתאים להיות ת"ח? האם כל אחד יכול להיות ת"ח או שלא? ואם יש סימנים מהם הסימנים על פיהם האדם יודע זאת? אולי הוא סתם יעמול שנים שנים ללמוד תורה ותמיד צריך ללמוד תורה אבל בסוף לא יהיה ת"ח אז מה הוא טרח ועמל!?

רבינו הגדול הרמב"ם אומר בהלכות תלמוד תורה פרק ג שכתר כהונה זה לזרע אהרון וכתר מלכות זה לזרע דוד וכתר תורה מונח כל מי שירצה יבוא ויקח שנאמר "תורה צווה לנו משה מורשה קהילת יעקב" זה מונח בשביל כולם כתר תורה. מלך לא כהן לא תורה כן.

רק תנאי אחד כתב הרמב"ם "ירצה" צריך שירצה. אם לא רוצה הוא לא יהיה ת"ח, מי שלא רוצה לא יצליח. כי תורה שבע"פ נקנית ברצון ויגיעה. תורה שבכתב לא צריך יגיעה זה קל, זה מעניין, זה רץ. לכהן הגדול שלא ירדם קוראים לו מקרא. אבל תורה שבע"פ עם גמרא רש"י ותוס' ר"ן רי"ף מהרש"א קצות צריך להתייגע.

נו מי ירצה אני לא אוהב להתייגע. זה לא נכון. אדם אוהב להתייגע. הוא אוהב להתייגע בדברים שהוא רוצה. כשהוא רוצה זה לא מפריע לו שהוא מתייגע. אדרבה, הוא שמח שיש לו הזדמנות להתייגע אם הוא רוצה. אבל אם לא רוצה אז היגיעה היא לא לזרה.

ויש עוד דברים כאלה שנקנים ברצון וביגיעה. למשל ארץ ישראל זה גם צריך ביגיעה. ארץ ישראל זה הרבה יגיעה זה הרבה מסירות נפש, זה הרבה מאמצים אבל מי שרוצה את ארץ ישראל זה לא יפריע לו כל המאמצים. אדרבה, הוא שמח הוא מתגאה שהוא תרם משהו. אבל מי שלא רוצה את ארץ ישראל בשביל מה לו להתייגע.

גם עולם הבא זה אותו דבר רצון יגיעה. "שלושה דברים נקנים ביסורים תורה ארץ ישראל עולם הבא" ברצון וביגיעה.

לכן אמר הרמב"ם, חוזר כמה פעמים על הביטוי הזה "רוצה" "חשקה נפשו" צריך שיהיה לו חשק מי שיש לו חשק יהיה בתוך ??? זה לא כל כך משנה יותר כשרונות פחות כשרונות זה לא מה שקובע. לא הכישון קובע אלא החשק. כמובן אם יש לו כישרון אז הוא יהיה יותר. אבל זה לא הנקודה העיקרית הכישרון.

המאירי משלי יג יא: "לעולם אל יתרגל האדם אל יתרגל אדם להתיאש מצד ראותו קושי לבבו ומיעוט הבנתו". הוא רואה שהוא סתום הוא לא מבין נו, אז הוא מתיאש. אל תתיאש! כי כמה פעמים ראינו אנשים קשים בלימודם מתחילתם ומצליחים בסופם עם רוב ההתמדה ושקידה מעט מעט. כבר המאירי כותב את זה אנשים עם ראש סתום ובסוף יצאו ת"ח. למה? כי התמידו ושקידה מעט, מעט מעט. לא שהלחיץ את עצמו בבת אחת עד שהתפוצץ. לאט לאט ???

מאירי משלי יז ב: "לעולם יזהר המתלמד כי אם יכיר שתבעו קשים שיפליג בהשתדלותו". קשה לו באופן טבעי יתאמץ יותר. "ולא יספיק לו התמדת הלימוד והשקידה בו כשם שיספיק למי שתבעו קלים וחדים". מי שמוכשר הולך לו בקלות מי שלא מוכשר צריך יותר מאמץ. "ויזכור מאמר הפילוסוף שאמר " יספיק לאחד זמן מועט ויצליחנו מה שאינו יספיק לאחר כמה מן... (לא זוכר מה שכתוב "זמנים"). אחד בא לו מהר ואחד בא לו לאט. אבל יש לנו זמן. "לכן יש למתלמד לדעת דרך תבעו ויתנהג ויתעמל כפי מה שצריך להם ולא יהיה כבעל מרי שיתיאש לקושי תבעו. יגיד לא הולך לי אני נגד. לא, יתאמץ יותר. אין שום הבדל בין אדם מוכשר לאדם לא מוכשר. ההבדל היחיד הוא שלזה יותר קשה.

מאירי ביצה כה ב: "תורמוסא מקטע רגליהון דישראל". תורמוסא זה ילד. הוא מקטע את רגליהם של ישראל. למה? "פירושא תורמוסא מן קטנית מר מאד ובשחיקה שבע פעמים בטל מרירותו ונעשה מתוק. והוא הארה שכלית שעם היות האדם מוצא עצמו בלתי מוכן לשלמות לא יפסוק עול הלימוד מעליו בכך אבל ירבה בהשתדלות ללא הפסק. כמאמר בעל המגילה: יגעתי ולא מצאתי אל תאמין. ואמרו חכמי המוסר בעבודת האדמה יתקן אדם ארץ מליחה והולידה והצמיחה. והסתייע בזה בשמירת דרכי הדעת באומרם למה ניתנה תורה לישראל מפני שהם עזים". עזים הכוונה עקשנים – "עם קשה עורף" עם קשה עורף זה לאו דווקא חיסרון זה גם מעלה מעלה גדולה העקשנות. בבית מדרשו של הגאון מוילנא היו אומרים: העקשן יצליח. צריך להיות עקשן זה הכול. מי שעקשן משיג מה שהוא רוצה. הוא עקשן הוא יהיה תלמיד חכם.

בספר חוט המשלוש זה תולדות החת"ס, מסופר שבא נער בן שבע עשרה שמונה עשרה לשיבה. אז זה היה נחשב מבוגר היו באים לשיבה גבוהה בגיל שלוש עשרה. והוא קיבל אותו- לעגו אבל הוא לא יודע כלום, כלום הוא לא יודע, סתום. אמר החת"ס למה אתם צוחקים עליו? כל הרוצה ללמוד יבוא, וקירב אותו. אבל אף אחד לא רצה ללמוד איתו. אז הוא סידר לו חברותות שעה שעה. בנוסף לכך שהוא היה סתום מארץ הסתומים למחרת כל מה שבעמל רב הסבירו לו פרח נקי נעלם. ומאה פעמים היו חוזרים איתו עד שהוא תפס למחרת שכח כאילו לא למד מעולם. אבל הוא היה עקשן היה לו חשק לתורה וחשקו לא פג והוא התמיד ובסוף נעשה מופלג בתורה ולמדן ודיין ומורה הוראה ורב העיר. כי הוא היה עקשן, היה לו חשק. החשק זה הכלי הגדול לאדם.

אבל אין דבר כזה מי מסוגל להיות ת"ח. חקרנו ובדקנו, חיפשנו כרומוזומים, חיפשנו גנים, חיפשנו הורמונים ולא מצאנו, לא מצאנו. יש דברים שהם כשרונות מלידה. נגיד כשרון של מוזיקה זה מלידה. אחד הוא שר עקום לא יעזור כלום. או ספרות "השמש מלטפת את האופק העיפי- פרש והסבר. לא כל אחד יש לו נפש שירית. מי שיש לו אשרי, מי שאין לו לא יהיה לו. זה נכון יש דברים שהם מלידה. אבל יש דברים גם לא מלידה. ת"ח לא מצאו כרומוזומים או גנים או הורמונים. אם יום אחד יגלו הורמונים תגידו לי אני אשים לי כמה הורמונים להיות ת"ח. לא מצאו. "יגעתי ומצאתי תאמין. צריך להתאמץ זה הכול.

וגם בנו בשביל זה ישיבות. ישיבה בדוק ומנוסה. כבר שלושת אלפים שלוש מאות שנה יש ישיבות כמו הישיבה הזאת. אין הבדל גדול. אולי פלורנסט נרות. אבל זה אותם אותם הישיבה. פעם בא אמריקאי סיפר: תארו לעצמכם שסוקרטס יקום לתחיה יבוא ליון ידבר שם פילוסופיה של סוקרטס אף אחד לא יבין מה שהוא אומר. הוא יהיה מתוסכל. יבוא עוד איזה רומאי חשוב לא יבינו. יבוא הרמב"ם ישב פה ויקח גמרא ילמד. רגיל, אף אחד לא ישים לב. יבוא איזה זקן יגיד אפשר לשאול שאלה. יגיד כן. אנחנו לא מבינים מה שהרמב"ם אומר. הוא יסביר. הוא יאמר לא אתה לא מפרש נכון את הרמב"ם. הוא ישב פה רגיל ישתלב, יהיה רגיל ישתלב בדיון, לא נרגיש ש...

ישיבות זה קיים. הישיבה הראשונה הקים משה רבינו.

שאלה: שם ועבר?

תשובה: שם ועבר ??? ישיבות משלנו. זה נכון גם שם ועבר זה ישיבה אבל זה לא ישיבה... לא למדו שם גמרא רש"י ש"ס פוסקים ראשונים אחרונים קצות בישיבת שם ועבר. זה סוג אחר למדו דברים...

שאלה: אברהם?

תשובה: אברהם אבינו למד בישיבת שם ועבר.

חצי שנה אח"כ עוד מכתב: יוסל למה לא חזרת הביתה? אמרתי לך שרחוב החייטים עלה באש. אבא חולה, אבא חולה אנוש חזור הביתה. הלך לראש הישיבה: אל תחזור הביתה שב ותלמד הנה כסף תשלח הביתה. אחרי חצי שנה עוד מכתב: יוסל אבא מת, אמרתי לך שאבא חולה, עכשיו אבא מת למה לא חזרת הביתה. יוסל חזור הביתה. הלך בוכה לראש הישיבה. גם ראש הישיבה בכה. אמר לו: נו מה אפשר לעשות. אל תחזור הביתה, שב שבעה בחדר שלך לבד, אל תחזור. כתב מכתב אמא אני לא חוזר הביתה, מקומי בישיבה, הנה כסף נתן לי ראש הישיבה. בדיוק אחרי שלוש שנים הזדמנו אנשים מסלוצק לישיבה רבנים מסלוצק והמנהיגים של העיר. אמרו לראש הישיבה אנחנו מחפשים רב לעיר שלנו אולי יש לרב רעיון. אמר: כן יש לי רעיון. קרא לאיזה למדן אחד צעיר אמר הנה הוא צעיר אבל הוא למדן גדול. דיברו איתו, התרשמו מאד ????. אמר להם אגב אתם מסלוצק? כן. היה פעם ילד יוסל. אמרו כן מזה שובב מקצועי זה, הוא נעלם אנחנו לא יודעים איפה הוא. אמר ראש הישיבה זה הוא, זה הוא. אתה רואה אמרתי לך לא לחזור הביתה. תראה השטן איזה מרושע כדי שלא תצמח גאון הוא שרף רחוב שלם והוא הרג את אבא שלך. אמרתי לך להישאר עכשיו פעם ראשונה בהיסטוריה הרב של סלוצק יהיה גאון. אח"כ היו עוד גאונים בסלוצק. אחרי שיש גאון אחד באים עוד. אח"כ היה הרדב"ז הרב של צפת שיש פירושים על הירושלמי. והיה גם הרב איסר זלמן מלצר שהיה ראש ישיבת עץ חיים שגם היה מסלוצק גאון. יש רק תנאי אחד שאדם הוא רוצה. אם יש לו חשק הוא יגדל ת"ח. אם אין לו חשק, אם אין לו חשק הוא צריך לקבוע עיתים לתורה.

הרמב"ם כותב בהלכות ת"ת פרק א. כל יהודי חייב לקבוע עיתים לתורה. הגמרא אומרת כמה? פרק ביום פרק בלילה העיקר תקבע עיתים. אמר לי חבר כל יום לפני התפילה אני לומד חצי שעה גמרא ואני שונא את זה. אמרתי אם אתה שונא למה אתה לומד? כי חייבים, אי אפשר בלי זה. נכון באמת גיבור. אבל זה אפשר חצי שעה, אבל אם הוא שונא אי אפשר ארבע עשרה שעות ביום במשך ארבע עשרה שנה. בשביל זה צריך חשק פנימי. מי שיש לו חשק ועקשנות אז הוא יצליח.

זה מה שהמאירי אומר זה נכון שראינו הרבה אנשים לא מוכשרים יצאו ת"ח. ראינו הרבה מוכשרים שלא יצאו ת"ח. מוכשר זה אחד בא לישיבה הוא מוכשר מה שאני מבין בחמש שעות הוא מבין בחמש דקות אני חושב הרבה שעות, חושב דברים בונה מרכיב מקשה מתרץ נותן שיעור כללי אחרי חמד דקות הוא כבר הבין כל מה שרציתי לומר מהתחלה ועד הסוף. כן מתחיל להפריע נו בסדר נגיע לזה נגיע לזה נגיע. חמש דקות הוא כבר הבין מה שלקח לי חמש שעות. אבל הוא עצלן אחרי שנה שנתיים שלוש הוא נושר ומוכר גרעינים בעפולה או לא יודע מה. זה לא קשור, אדרבה הוא רגיל שהכול בא לו בקלות. אבל אף על פי שהוא עילוי בכל זאת רב ראשי יותר עילוי ממנו וגם רש"י וגם תוס'. בסוף הוא בכל זאת נתקל בקשיים כיוון שהוא רגיל שהכול בא לו בקלות אז הוא מתניאש. מה שאין כן מי שקשה לו תמיד זה קשה אז אומרים לו זה תוס' קשה. בשבילי כל התוספות קשים לא שמתני לב שהתוס' הזה קשה.

אני זוכר שהייתי פעם ילד הייתי במחנה בני עקיבא כל המחנה קיבל כאב בטן חוץ ממני. למה? כי באתי עם כאב בטן אז לא שמתני לב ????. ואני תפקדתי רגיל. אז ממילא קשה לו תוס' אז יותר קשה פחות קשה. אז הוא לא שם לב.

הרצ"ה היה אומר בשם הסבתא של אשתו. תמיד אומרים בשם ב גדול הוא היה אומר בשם הסבתא של אשתו. הסבתא של אשתו היה ראש ישיבה גדול ואשתו היתה נותנת הוראות לראש הישיבה איך צריך לנהל את הישיבה איך לחנך. הוא היה תמיד מקשיב לאשתו ותמיד מצליח. היא הייתה ו???

שאלה: ????

תשובה: לא כל ראש ישיבה אשתו... לא כל רב אשתו רבנית ולא... לפעמים זה ככה ולפעמים זה... אבל תמיד זה טוב לשמוע דברים טובים מכל אדם קל וחומר מאשתו.

אז היא הייתה אומרת על מה שבפרקי אבות: "כל המבטל תורה מתוך עושר סופה לבטלה מתוך עוני, כל הלומד תורה מתוך עוני סופה ללמוד אותה מתוך עושר". הפשט יש אדם הוא עשיר יש לו זמן פנוי ובמקום ללמוד תורה אז מתמרח מול הטלויזיה. בסוף העונש שלו שיהיה עני וגם אם ינסה ללמוד תורה לא ילך. ויש אדם הוא עני קשה לו ללמוד תורה והוא גונה רגע פה רגע שם ולומד תורה. ה' יעשה לו חסד יהיה עשיר ויוכל ללמוד כל רגע. אבל היא הייתה מסבירה בעוני ועושר בכשרונות. יש תלמיד שהוא עשיר בכשרונות אבל עצלן. בסוף הוא נעשה עני בכשרונות. הכשרונות שלו מתנונים. כי אם לא מתשתמשים בכישורן הוא מתנוון. אם אתה תשב כל היום מול טלויזיה במשך עשר שנים הרגלים שלך יתנונו וכן הלאה. יש תלמיד הוא עני בכשרונות אבל הוא מתאמץ, הוא יורק דם ובסוף יצמחו לו כשרונות וילמד תורה מתוך עושר של כשרונות. והיו כאלו הרבה. כמו שהמאירי אומר כמו שהחת"ס אומר היו כאלה הרבה שלא היו כשרוניים. לא כל הסיפורים על גדולי ישראל זה בגיל שנתיים ??? ???? בע"פ בגיל שלוש ידע פרשות השבוע בעל פה. בגיל ארבע ידע את החומש בעל פה, בגיל חמש ידע כל המשניות בעל פה, בגיל שש ידע את כל הש"ס בעל פה, בגיל שבע ידע את כל הזוהר בעל פה, בגיל שמונה ידע את כל האר"י ז"ל בעל פה. היו גם כאלה. הגר"א היה כזה. ר' צדוק הכהן מלובלין היה כזה היה ילד קטן בן שש שבע היה לומד גמרא כל היום וכל הלילה. הם הינו עניים אז לא היה כסף להדליק נרות היה לומד בחוץ לאור הירח. היה הולך ברחוב היה חושב גמרא וככה הוא נדרס על ידי עגלה. ובסוף לא קרה לו כלום רק נשארה לו צלקת לכל החיים. אבל אביו קיבל מזה התקפת לב ומת כי הוא חשב שהוא מת. והיה מזה יתום. בגיל שש וחצי כבר ידע, בגיל שמונה כבר סיים את הש"ס. היו גם כאלה.

אבל לא כולם היו כאלה. הנצי"ב מוולוז'ין הוא למד כשהיה ילד. בגיל שתים עשרה ראה את אמו בוכה בכתה מה יהיה זה שבר אותו התחיל ללמוד. אז לא כל אחד התחיל ללמוד... אני לא מביא לכם סיפורים על ר' עקיבא וזה זה סיפורים ישנים, אני מביא סיפורים מעכשיו מקרוב. לא כל המוכשרים יצאו ת"ח ולא כל הלא מוכשרים והרבה לא מוכשרים יצאו ת"ח בגלל שהיו עקשנים.

אם אחד הוא גם מוכשר וגם עקשן זה הגאון מוילנא. שהיה עקשן גדול. היה ישן שעתיים ביממה. כשהיה ילד רק ארבע שעות כשהיה ילד ישן רק ארבע שעות ביממה. אמר לו אביו למה אתה יושן ארבע שעות אתה תהרוס את הבריאות צריך לישון שמונה שעות. ויש גם רמז "כי אנוע כי אשן אז ינוח ליי" אז – זה בגמטריה שמונה "כי ישן אז אנוח ליי". לא אמר הילד "כי אשן אז ינוח ליי" כמה זה ליי? ארבעים. אם אני ישן שמונה שעות אני ערני ארבעים שעות. ז"א מתוך ארבעים ושמונה שעות של יממה אם ישנים שמונה ערים ארבעים אם ישנים ארבע ערים עשרים. אח"כ כשהיה מבוגר היה ישן שעתיים – ארבע פעמים חצי שעה. שלוש פעמים חצי שעה בלילה לסירוגין ופעם אחת חצי שעה ביום. היה שם את הרגליים בקערת מים קרים כדי שלא להירדם. ואשתו אמרה לו אתה תהיה חולה, אתה תהיה חולה. לא אכפת לו.

אז הוא היה גם גאון מוכשר עילוי וגם עקשן גדול. טוב אם יש שני הדברים אז אין מה לדבר. אבל רוב האנשים אין להם שני הדברים. רוב האנשים הם לא מוכשרים מי יודע מה. רוב ת"ח הם לא מוכשרים מי יודע מה. הם עקשנים. התעקשו, התאהבו מכיוון שהתאהבו אז המשיכו והמשיכו ולמדו ונעשו גדולים.

לכן לא צריך... כמו שאדם יגיד מי אני ומה אני הדל והחדל, איך אני אגיע לדבר הזה? מסתכלים על ת"ח תראה תראה איפה הוא איפה אני אף פעם לא אגיע לזה. זה טעות, זה בגלל שאתה רק רואה את כל השלבים שהוא עבר באמצע כל העליות וכל ??? ... מי יכול להגיע לדבר כזה? אבל זה לא ככה. וגם הייתי עברו הרבה עליות וירידות והתאמצו ובסוף יצאו ת"ח.

הרמב"ם אם כן כותב פעמיים. בפרק ג הוא אומר מי שרוצה לזכות לכתרה של תורה שיעסוק רק בתורה. שלא יעסוק בדברים אחרים. שלא יעסוק בלהרויח כסף שלא יעסוק בעידונים. רק ילמד תורה. שלא יעסוק במתמטיקה פיסיקה מטהפיסיקה, מוזיקה. שיעסוק רק בתורה. אל יעלה בדעתו שיוכל לזכות בתורה אם הוא עוסק גם בדברים אחרים. לא שדברים אחרים זה לא חשוב הכול חשוב. אבל אי אפשר הכול בכל ??? אי אפשר לעשות הכול בבת אחת. הלוואי והיה אפשר לעשות דבר אחד בבת אחת כבר היה טוב. אבל לעשות הרבה דברים בבת אחת אי אפשר. אי אפשר להיות גם ת"ח וגם רופא. אבל הרמב"ם היה? כן אבל אתה לא הרמב"ם. זה הכול זה חילוק דק, אתה לא הרמב"ם. ??? הרמב"ם לא היה רופא אולי היה פי שנים רמב"ם. אבל הרמב"ם עצמו כותב באגרת שלו לתלמידו הרב יונתן הכהן מלוניל: אני קם בבוקר לפני עלות השחר עולה על החמור. הולך עד פוסתת עיר הבירה. מרפא את הסולטן ואת כל נשותיו של הסולטן ואת כל הוזירים של הסולטן וכל הנשים של כל הוזירים של הסולטן. וזה כבר לילה אני חוזר בלילה מחכה לי תור של אנשים עניים אני מרפא אותם פלוך נופל על המיטה. ולמחרת בבוקר אותו דבר. ככה כל יום. שבת בבוקר אני חוזר מהתפילה שוכב על המיטה ונותן שיעור פרשת שבוע בשכיבה. אין לי כוח. זה לא באותו הזמן שהוא כתב משנה תורה. למה הוא עשה את כל הדברים האלה? זה הוראת שנה מסירות נפש על כלל ישראל. כי כיוון שהוא היה הרופא של הסולטן היה יכול להציל את היהודים מגזירות רעות הרבה גזירות רעות הוא הציל. רופא של הסולטן יכול הרבה דברים להציל.

שאלה: מורה לפילוספיה?????

תשובה: אותו דבר אותו דבר. הוא כותב באגרת אחת לחכמי לוניל שהאשימו אותו למה הוא לומד פילוסופיה. הוא אומר אני לומד פילוספיה. הוא אומר אני התורה היא אצלי איילת אהבים ואילת חן ובאהבה אשגה תמיד ומנעורי טרם נוצרתי בבטן ידעתי. אלא מה לקחתי לי נשים מואביות צידוניות אדומיות לרקחות וטבחות ואופות להראות העמים כי טובת מראה היא. כלומר אין לי ברירה אני צריך לשכנע אנשים שמשא אמת ותורתו אמת ובשביל זה אני צריך לדעת את הפילוסופיה שלהם. אבל בשביל זה אני צריך לדעת את הפילוסופיה שלהם. אבל גם מזה אני מצטער כי נטמעטה עונתה. בגלל זה אני לומד פחות תורה. זה לא אותו דבר. זה הוראת שעה זה פיקוח נפש על עם ישראל. כלומר, מה אתם לא רואים שאני מאוהב בתורה? מי שלא מאוהב בתורה יכול לכתוב ספר כמו המשנה תורה? כל הלכה כל דין ??? ספר הזה עשר שנים רצוף ישבתי וכתבתי. לא עשיתי שום דבר אחר עשר שנים כתבתי. בספר שם הגולים לחיד"א הוא כותב שהוא ישב בחדרו עשר שנים עד שהוא סיים משנה תורה כשהוא סיים הוא קם והוא ראה בעלטה שני זקנים זוהרים בחושך. אחד זה היה אביו ר' מימון הדיין ואת הזקן השני הוא לא הכיר. אמר לו אביו ז"ל הבאתי מישהו שרוצה לומר לך משהו זה משהו רבינו. אמר לו משה רבינו: שכויך עבודה טובה. בזה היה מאוהב.

אף אחד לא יכול לעשות שני דברים בבת אחת. רק דבר אחד. ומי שרופא הוא צריך להיות רופא טוב ובכל רגע פנוי ללמוד רפואה להתדעכן בחוברות. אולי הוא יקרא משהו ובעזרת זה הוא יציל מישהו מיד או ממחלה. ומי שהוא חקלאי הוא צריך ללמוד הרבה על חלקאות ויצמיח בארץ ישראל פירות וירקות והארץ תתן פריה וכו' וכו'. זה העבודה שלו זה התפקיד שלו. "איש על

מחנהו ואיש על דגלו. מי שלומד תורה וחשקה נפשו בתורה הוא צריך לעסוק רק בתורה. ומה עם הדברים האחרים? דברים אחרים תשאיר לאנשים אחרים. אני הולך לרופא אני נותן בו אמון. אני לא רופא אני נותן בו אמון שהוא רופא טוב, שהוא למד טוב ואני מוסר לו את חי. והרופא נותן אמון במהנדס שבנה בית טוב שלא יפול לו על הראש ושעשה חשבון מדויק של החומרים. ומי שלומד תורה עם ישראל נותן בו אמון שאתה לומד תורה אתה שומר על אוצרות הרוח של עם ישראל אנחנו סומכים עליך. בגלל שאתה יושב ולומד תורה אז אנחנו רופאים, אנחנו חקלאים, אנחנו חיילים, אנחנו מהנדסים, אנחנו פוליטיקאים, אנחנו יודעים שאוצר החיים נשמת החיים של עם ישראל לא תחדל אז אנחנו סומכים עליך שאתה עושה כל מה שאתה יכול בשביל זה. שאתה לא מפקיד את העמדה.

יש סיפור על הזקיף של הצאר מרוסיה ששמע פתאום צועקים הצילו, מישהו טבע בנהר. מיד הניח נשקו פשט בגדיו חפץ לנהר הציל אותו וקיבל משפט על עזיבת עמדה. אבל הוא אמר היה מישהו שצעק הצילו? זה לא הנושא שלך אסור לך לעזוב את העמדה ואם באותו זמן היה נכנס מורד והיה הורג את הצאר אתה יודע איזה קטסטרופה זה היה מביא? אסור היה לך לעזוב את העמדה ואתה נענש. אבל כיון שבכל זאת זה לא רשעות זה נסיבות מקילות אתה תענש אתה תקבל ארבעים מכות תלות. תלות זה כזה שוט עם הרבה חוטים ומסמרים בקצה. זהו הנחה בגלל שהכוונה שלך הייתה טובה. אבל אסור לך היה לעזוב את העמדה. "איש על מחנהו ואיש על דגלו". אז יש שבט הוא עסוק בזה יש שבט בזה יש שבט בזה. כי צריך אנשים שיעסקו בתורה יומם ולילה.

אומר המסל"ש שלא כל עם ישראל יכולים להיות חסידים אבל אי אפשר לעם ישראל בלי חסידים זה הסוף של עם ישראל אם אין חסידים. אבל לא כולם יכולים להיות לעתיד לבוא כולנו נהיה חסידים. אותו דבר אי אפשר שכל עם ישראל יהיו ת"ח. הם לא רוצים להיות ת"ח זה לא מציאותי הם לא יהיו ת"ח. לעתיד לבוא אומר הרמב"ם בסוף הלכות מלכים כולם ילמדו תורה יומם ולילה. "לא נתאוו נביאים וחכמים לימות המשיח לא כדי ולא כדי אלא כדי שיהיו פנויים לעסוק בתורה". אז הוא לא מדבר על ימות המשיח הוא מדבר היום. היום זה לא מציאותי שכל עם ישראל יהיו ת"ח. אבל אי אפשר שלא יהיו ת"ח אם לא יהיו זה הסוף של עם ישראל. בגלל הנשמה גם אם לא יהיו רופאים זה לא טוב, גם אם לא יהיו חיילים זה לא טוב. אי אפשר שכולם יהיו בקומנדו הימי אבל אם אין קומנדו ימי זה גם הסוף. אתה צריך. הרי כתוב גם אנחנו לומדים תמיד התורה היא תורת חיים מזה תורת חיים? התורה אומר הרמב"ם בשמונה פרקים פרק ד היא העבידה אותנו לסבול ולהתיישר ולהסתגף, התורה לא אומרת אתה יכול להנות מהחיים לא כל היום רק להנות להנות, צריך למלא חובתו לקיים מצוות, אבל אפשר להנות הנאות כשרות מהחיים זאת תורת חיים. אז למה כתוב "אדם כי ימות באוהל" וגם הרמב"ם מביא את זה בפרק ג "זאת התורה אדם כי ימות באוהל אין התורה מתקיימת אלא במי שממית את עצמו באוהלה של תורה", אז זה לא תורת חיים זה תורת מוות, עושה לעצמו את המוות! לא! אומר הרב קוק בעין איה סוף מסכת ברכות סוף מסכת ברכות שם זאת הייתה הפגישה הגדולה של כל ראשי הישיבה בארץ אחרי חורבן בית המקדש נפגשו כל ראשי הישיבות וישיבת יבנה כדי לסכם כל מה שהם יודעים ולטכס עצה איך לבנות את התורה. ובין השאר אמרו את זה: "זאת התורה אדם כי ימות באוהל. אומר הרב: זה משל לחייל קרבי. גם חייל קרבי זה לא בדיוק תורת חיים דרך האמצע. הולך לישון באחד בלילה קם בחמש בבוקר קם באמצע עוד מקפצים אותו, זוחל על קוץ ודרדר, חוטף כדורים. זה נקרא דרך האמצע! זה באמת נקרא "אדם כי ימות באוהל" סיירים.

אין הכי נמי אבל מה אתה רוצה אי אפשר אחרת לקיים צבא, אי אפשר חייל ומפקד – אה סליחה אתה מוכן לקום יש אויב? אני עייף זה שמונה אני אקום במנין של שמונה וחצי. אי אפשר ככה להיות חייל. אומרים לו תזחל. אבל יש פה קוצים תביא שטיח. ככה אי אפשר להלחם. אז החייל אין הכי נמי הוא אוכל קש וזוחל על קוצים אבל הוא שמח. למה הוא שמח? כי הוא יודע שהוא עושה דבר גדול בשביל עם ישראל ואף על פי שהוא מוותר על הרבה תענוגי העולם הזה הוא עושה את זה בלב שלם. גם מי שלומד תורה כיוון שהוא מאוהב בתורה, כיוון שהוא מבין כמה זה חשוב בשביל עם ישראל אז הוא מוותר על הרבה דברים. הוא מוותר על קולנע, מוותר על ??? לא יודע על מה אפשר לוותר? על סעודות ארוכות של מיני אוכל, לא יודע – מוותר, ישן פחות אוכל פחות, מבלה פחות, לא לומד כל מיני דברים מעניינים. כמו לא לומד כל מיני מקצועות חול זה מעניין מקצועות חול והוא מוותר. זה נכון אם היה יודע כל הדברים האלה זה היה נחמד אבל הוא מוותר. הכול ??? כי לימוד התורה זה חשוב בשבילו. אני קורא בשירותים, שירותים זה מספיק.

עשיתי חשבון אם אדם בשירותים חמש דקות ביום אז זה יוצא אלף שמונה מאות דקות לשנה. ז"א שלושים שעות. שלושים שעות ה קורס באוניברסיטה. כלומר כל שנה הוא גומר קורס. תוך חמישים שנה חמישים קורסים. חמישים קורסים זה כבר חתיכת ד"ר חמישים קורסים. גם הוא יכול לגמור קורס בחמש עשרה שעות סתם שם מתמרחים הרבה. אז מה יש לו שישים קורסים, יש מאה קורסים. מאה קורסים הוא כבר יכול... נגיד עשר שנים קורסים במקצוע זה ו... זה הרבה גדולי ישראל זה בגמרא שאלו את שמואל איך הוא יודע את כל זה. אז הוא אומר רק בשירותים. מספיק מספיק.

אז הוא מוותר. הוא מוותר על תענוגי ידיעות, הוא מוותר על דברים אחרים כי הוא מתענג על התורה. כי הוא אוהב את הלימוד הזה, הוא מבין כמה זה חשוב בשביל עם ישראל, לנשמה של עם ישראל שזה אנשים שלומדים תורה.

הרי מה חסר לעם ישראל מה חסר לנו? באמת לא חסר לנו כלום. חסר לנו אוכל במדינת ישראל? זו מדינה עשירה, עשירה. אנחנו עשירים המדינות העשירות בעולם. ולא גמרנו כלומר הפוטנציאל של מוחות מדעיים במדינת ישראל הוא פוטנציאל כביר נהיה עוד יותר עשירים ועוד יותר עשירים. ??? אדם פרטי לא צריך להיות עשיר אבל המדינה צריכה להיות עשירה. אנחנו מדינת ישראל פי חמש עשירים מכל מדינות ערב מסביב. נו ב"ה... כולם יחד. נו מה חסר צבא? צבא מעולה. פעם הודיעו ברדיו שבניו ז'וריק היה כתוב שהמכון האסטרטגי בפאריז, בלונדון אמר שיש כוח לצה"ל למחוץ כל צבאות ערב כולם בבת יחד. נו ב"ה. והערבים יודעים את זה? כן גם הם מקשיבים רדיו וגם הם יודעים את זה. ממלחמת יום הכיפורים לא ניסו יותר ואנחנו מעודדים אותם במגמתם החיובית הזאת באמצעי שכנוע מתאימים. יש לפעמים אמצעי שכנוע שצריך ??? יש אמצעי שכנוע על תשע מדינות, על ארבעים מדינות ואפילו שמונים ??? אמצעי שכנוע גדולים מאתיים עשירים מילימטר. תמיד תמיד ב??? אז יש צבא מעולה. כלכלה מעולה, צבא מעולה, חקלאות מעולה. פיתחו בארץ זנים עתירים של חיטה שזה פי תשעים חיטה ממדינות אחרות. כמעט יצחק אבינו מאה שערים. אז מה חסר במדינה הזאת? הצבא מעולה, הכלכלה מעולה, גם יחסים חברתיים איך זה נקרא שירותים סוציאליים חברתיים, רווחה. אין מדינה בעולם כל המדינות יש אנשים רעבים, יש אנשים אין להם מקום לגור. יום אחד הייתי בחו"ל בשליחות. אמרו אתה רואה את האשה הזאת היא יושבת פה חמש עשרה שנה ברחוב אין לה בית. מליונים, גם בארצות הברית, מליונים של אנשים הומלס. אין להם איפה לגור הם רעבים. וברכבת התחתית בארצות הברית אנשים יושבים. אשה צעירה בת עשרים עם תינוק עם שלט אני רעבה. וזה ללא

שקר היא באמת רעבה. כל המדינות שבעולם רעבים עניים סובלים מפה עד יפן זה פח אשפה אחד גדול- סבל, עוני, עינויים. וגם ביפן לא כל יפן יש לה שעון איזה? . רק פה ב"ה שירותי רווחה שירותים סוציאליים, עוזרים אחד לשני. אז מה חסר לך פה? אנשים מובלבלים לא יודעים ארץ ישראל זה שלנו, זה לא שלנו. הוא שכח זה שלנו או לא שלנו. אז למה את מפחד. ולמה כולם מובלבלים. ותורה זה טוב תורה זה לא טוב כן טוב. כי חסרים ת"ח זה הכול. בזה אין חוכמות מה חושבים שכל עם ישראל יעשה טובה. כל שבוע אחד אומר לי יש לי שאלה. כן. איך להחזיר כל עם ישראל בתשובה... (נגמר צד)

זה המעצמה העולמית מספר אחד. למה? זה לא תמיד היה ככה, זה חדש, זה חמישים שנה, זה אחרי מלחמת העולם השנייה, זה רוזוולד. מה קרה? נגאלו מהעוצמה הגרמנית. הגרמנים כמעט כבשו את כל העולם. למה הם היו כל כך חזקים הגרמנים? כי היה להם טכנולוגיה צבאית כבירה, בגלל שהייתה להם טכנולוגיה גבוהה, בגלל שגרמניה הייתה מלאה אנשי מדע. כשיש מלא אנשי מדע תיאורטים יש מלא אנשי מדע טכניים פרקטיקה. ואז הכול חזק. מטוס גרמני איך קוראים לזה מסרשמידט. לעומתו מטוס אנגלי ספיטפייר מקרטון. חיל האוויר הגרמני הם חיסלו את כל חיל האוויר האנגלי. לא נשאר באנגליה שום מטוס אחד. כל פעם היו מגיעים לאנגליה חיל האוויר האנגלי היה מתרומם והם היו מכסחים !!!!! כל הטייסים האנגלים נהרגו. היו עושים קורס טיס שלושה חודשים ומעלים על מטוס. בסוף בנס הגרמנים בנס הפסיקו להגיע לאנגליה אז האנגלים היה להם רעיון מבריק. שמו לב שמטוס מחזיק מעמד בממוצע שלושים שעות עד שמפילים אותו עשו מטוסים חד פעמים לשישים שעות. כן מסירות נפש. אז מזה שווה מטוס אנגלי לעומת מטוס גרמני? ובמיוחד היה להם פחד אימים שהגרמנים מכינים פצצה גרעינית. אמר רוזוולד זה לא הולך ככה. עכשיו ארצות הברית אנחנו נהיה מעצמה גרעינית. עכשיו חמש עשרה אחוז מכל התקציבים וחמש עשרה אחוז מכל האנשים יעסקו במחקר ופיתוח. מחקר זה תיאורטי, פיתוח זה ישום. להבדיל כמו גמרא זה כמו מחקר, שו"ע זה כמו פיתוח. חמש עשרה אחוז! ועכשיו תראו מזה אמריקה, עכשיו זה מעצמה גדולה מאד. זה הסוד, זה לא בגלל אוצרות הטבע שיש להם יש מדינות עם אוצרות טבע יותר גדולים והם בטלנים.

אז זה אותו דבר אצלנו צריך שישאר חמש עשרה אחוז עשרה אחוז לא יודע, של עם ישראל והם יעסקו בגמרא בתורה שבעל פה, בשו"ע ואמונה וזה יהיה מאסה קריטית וזה יהפוך את עם ישראל. מי שחושב שאפשר לפתור בעומק את הבעיות של עם ישראל בדרך אחרת במחילה מכבודו הוא סתם מדמיין הוא סתם חולם, הוא סומך על הנס. אסור לסמוך על הנס. מותר להאמין בנס אנחנו מאמינים בניסים אבל אסור לסמוך על הנס. נו מה הוא חושב איך משכנעים את עם ישראל שארץ ישראל זה שלנו כאילו יש לי פטנט איך לשכנע. יש לי פטנט ולא השתמשתי בו. כי לא בקשו ממני. עכשיו שהוא בקש ממני מיד אגיד את הפטנט וזה ישכנע את כולם. אין פטנטים בשביל זה צריך למלא את עם ישראל באנשי רוח הרבה אנשי רוח. לא חייב דווקא איש רוח מקצועי שהוא ר"מ או רב או ראש ישיבה. סתם יכול להיות אין בעיה הוא יכול להיות אחר כך אם הוא רוצה סנדלר או משהו. אם הוא למד עשר שנים הרבה שנים בישיבה עשרים שנה הוא מלא תורה. הוא מלא תורה הוא מלא אמונה, הוא איש רוח, הוא מלא תורה שבע"פ, הוא יודע להדריך את הדור וככה הוא יצליח.

אז מי שחשקה נפשו מי שלומד ואוהב את זה זה מוצא חן בעיניו אז הוא צריך לדעת. זה מה ש???? מבקש ממנו. זה הרמב"ם כותב באגרת לר' יוסף אבן גבר תלמידו: שביטול תורה זה נבחן לפי האדם שאם אדם הוא יכול ללמוד עמוק והוא לומד שטחי זה ביטול תורה. הוא לומד תורה כל

היום אבל הוא מסוגל ללמוד תוסי' והוא לומד רש"י זה ביטול תורה. אם אדם יכול להיות ת"ח
ובמקום להיות ת"ח הוא בן תורה נחמד זה ביטול תורה. וזה באורות התורה גם כתוב: "ביטול
תורה דיליה" – ביטול התורה שלו מה שהוא היה מסוגל ללמוד.

כי זה מה שה'????? מביקש ממנו ובוזה הוא צריך לעסוק ובוזה הוא מביא ברכה גדולה לעם
ישראל.

ולא צריך לחשוש ולומר זה קשה ואני לא אגיע, מי אני הדל. זה לא נכון. אמרנו מי שחשקה
נפשו זה פתוח ??? ככה עם ישראל מלא אנשים שהכול התחיל בחשק, בחשק וברצון. איך עושים
חשק ורצון? מלמעלה ולמטה. מלמעלה זה בזה שאדם מבין כמה זה חשוב. זה חשוב. כמו שאחד
מבין שזה חשוב להיות ביחידה קרבית מובחרת אז הוא מוכן לאכול קש כי הוא מבין שזה חשוב.
ומלמטה הכוונה שהוא מצליח בלימוד. צריך להצליח בלימוד. אפשר להצליח, אפשר להנות כל
אחד יכול להנות מהלימוד זה רק ענין של זמן. אחד לוקח לו שעה להבין. אחד שעה הוא לא מבין
זה קשה לו זה לא נעים זה מעורפל. כשהלימוד ברור זה משמח. "כי נר מצווה ותורה אור" –
כשהתורה היא כולה אור הכול ברור זה בסדר. אם זה מעורפל אז הוא לא שמח.

גם מתמתיקה להבדיל זה אותו דבר. מתמתיקה יכול להוציא עשר בבגרות כי זה דברים
הגיוניים. מי לא הגיוני כולנו הגיוניים. אז למה לא כולם מוציאים? כי באמצע הוא לא הבין משהו
וחסרה לו חוליה פה חסרה לו חוליה אז הוא בערפל אז הוא סובל קשות מנסה ככה ומנסה ככה.
אבל אם בונים שלב שלב כל אחד יכול להוציא עשר בבגרות.

הייתה פעם איזה מורה בארץ בעיירת פיתוח בדרום. בכיתה יב לא ידעו היו אולי ברמת כיתה ב
במתמתיקה. והיא הסבירה הכול מהתחלה שלב שלב באופן הגיוני. כל הכיתה קיבלה עשר
בבגרות. אז אמרו במשרד החינוך בוודאי הם גנבו את הבחינות. מילא אם אלה היו ילדים מצפון
ת"א אינטליגנטים שפיר דמי, אבל עיירת פיתוח איך יכול להיות? עשו בחינה חוזרת שמו המון
שומרים עוד פעם קיבלו עשר. כי זה דבר הגיוני גם הגמרא זה דברים הגיונים, הגיוניים בקודש.
הכול אפשר להסביר הכול אפשר להבין. רק צריך ללכת לאט לאט. לא צריך להתקדם לפני שהבינו
את הדבר הקודם.

חז"ל אומרים משל הציפור: אחד רוצה לתפוס ציפורים אז הוא תופס פה ציפור אז הוא אומר
רגע אז הוא רץ קופץ תופס ציפורים בכל הכיוונים. ??? תופס ציפור אחד קושר אותו וזה
אח"כ עוד סיפור ועוד סיפור. הורגים תורכי אחד אח"כ עוד תורכי ועוד תורכי. צריך ללכת אף פעם
לא לצעוד את הצעד הבא לפני שהצעד הקודם ברור ומבוסס.

זה העיקרון בטיפוס הרים. אדם מטפס הרים. שם את הרגל אל תשים את הרגל השניה הלאה
לפני שאתה בטוח שהרגל הזה עומדת טוב אחרת אתה תחליק לתוך התהום. אמנם זה הולך לאט,
בודקים תוקעים מסמר הוא חזק שמים רגל מסמר הבא. כך אפשר לטפס הרים. לימוד גמרא זה
בדיוק טיפוס הרים, זה טיפוס הרים. זה דבר נפלא אין דבר כזה בכל עם שבעולם ובכל תרבות
ובכל תקופה זה טיפוס הרים. אתה נכנס לגמרא אתה לא יודע איך אתה תצא, אתה לא יודא איזה
קושיה מחכה לך בפניה. זה מלא הפתעות מלא סכנות, מלא קושיות, מלא סיבובים, ומלא
הפתעות. אתה יוצא עם מימיות, עם חבל מסביב למתניים ואתה נכנס. וזה הרפתקאה עצומה.
הרפתקאה מסוכנת. מזל שיש רש"י שהוא מוביל אותך ביד ומסביר לך הנה זה הפירוש, זה
הפירוש, זה הפירוש. אתה הולך יחד עם רש"י בגן עדן. אתה לא יודע שפה כמעט נפלת בתהום ופה
כמעט קרוקודיל בלע אותך ופה כמעט נחש הכיש אותך. כי רש"י מוביל אותך. אבל יש תוסי'. תוסי'
זה משהו אחר. תוסי' אומר לך הבנת את הגמרא? כן? זה נקרא שהבנת, אתה לא רואה שזה סותר

את זה? פלאח מפיל אותך לתוך התהום. הצילו! אומר התוס' כל דבר תזהר בסדר בסדר זה התירוץ של הקושיה. בסדר בסדר זה התירוץ. זה התירוץ כן? סקלאח פעם שניה. אתה לא רואה שזה לא תירוץ מה אתה ככה לומד? הוא עושה לך את המוות תוס לא נותן לך לחיות, לא נותן לך להיות עצלן. הוא אומר לך פה אתה מרמה את עצמך שהבנת ולא הבנת.

תוספות זה דבר מופלא. אין דבר דומה לזה בכל העולם. יש מזל זה קצר תוספות. זה לא כמו הרמב"ן והחידושים שלו. ארוך ארוך עם פיתולים וקדימה ואחורה ובתוך הקושיה הוא מתרץ ובתוך התירוץ הוא מקשה ובסוף אתה לא יודע איפה אתה. תוספות קצר ולענין. וגם הוא עושה לך טובה. "ואם תאמר" "יש לומר" לפחות אתה יודע שזה קושיה וזה תירוץ, אם לא לפעמים אפילו לא היית יודע. אם תאמר יש לומר, אם תאמר יש לומר יש לומר. קצר ולענין, חריף. זה מופלא הדבר הזה תוספות.

אז אתה לומד גמרא מטפס על ההרים. יש לפעמים אנשים שואלים בשביל מה לי ללמוד גמרא מה יצא לי מזה? אני אלמד שו"ע הכול כבר עשו את כל העבודה. כן אבל עשו את העבודה אנשים שלמדו גמרא, אתה לא תוכל לעשות עבודה, אתה לא תוכל לפתור בעיות חדשות. כן אבל מה זה לא הבעיות שמטרידות אותי בבא בתרא מה יש איזה קיר שנפל וצריך לדעת של מי הקיר הזה כל כך הרבה דפים על איזה קיר מסכן? קשה ??? מקיר >!!!! מזה קיר הזה. זה לא ככה, זה לא משנה על איזה הר אתה מטפס, את לומד לטפס על ההרים. אח"כ עם ההרים אחרים שאתה צריך לטפס אז גם תטפס.

כמו בצבא לומדים לטפס על ההרים. יבוא חייל ויגיד בשביל מה אני לומד לטפס על ההר הזה ההר הזה הוא אצלנו? אה זה אותו דבר תלמד לטפס על ההרים האלה תדע לטפס על ההרים של האויב. בחו"ל יש יחידות מיוחדות של מטפסי ההרים. באירופה יש אלפים גבוה ארבעת אלפים מטר עם שלג באורך של אלפי קילומטרים. יש יחידות מיוחדות של מטפסי ההרים. הם מטפסים על ההר. חיילים רגילים חוץ מהכובע יש להם כובע נוצה. זה כובע מיוחד כזה עם נוצה וחוף מזה כובע רגיל. וגם אין גיפים רק חמורים. אף אחד לא יודע לטפס רק חמור. חמור שסוחב ציוד כבד וגם נשק מקל"פ מורכב על חמור. חמור זה לא סתם אפילו לא חמורו של ר' פנחס בן יאיר ???????. ואפילו לא חמורו של משיח, חמור בעלמא. זה עקשן חמור.

המהר"ל בהתחלת נצח ישראל "ידע שור קונהו חמור אבוס בעליו" שהחמור הוא עקשן אבל גם עקשן לטוב. שהוא או לא רוצה ללכת הוא לא הולך, אבל כשהוא רוצה ללכת הוא הולך איפה שאף בע"ח לא הולך. מטפס על ההרים על השלג סוחב טונות על הגב. חמור. לכן יששכר שלומד תורה הוא נמשל ל"חמור רובץ על המשפטיים" מזה רובץ על המשפטיים? הוא יושן על רצפה רצפה עקומה כזאת. זה לא השור השור הוא מסודר יש לו שעות עבודה וזה. חמור עובד כמו חמור. זה שבט יששכר שנמשל לחמור חמור גרם.

וזה טיפוס ההרים. אדם לומד גמרא הוא מטפס על ההרים. הרוח הקרה מקפיאה לו את הפנים. האולטרא סגול שורפת לו את הפנים. האצבעות שלו קרועות שותתות דם והוא ממשיך לטפס. זה לא אחד עושה טיול מצדה באטובוס מחומם מקורר עם כזה שחור על העיניים ????. זה כבוד האדם. כבוד האדם זה כל מקום שיכול ללכת ברגל הולך ברגל כי אחרת בכלל אפשר לשאול שאלות למה רב אשי כתב את הגמרא בצורה כזאת, הוא לא יכול לכתוב את הגמרא בצורה מסודרת? זה קושיה תירוץ ו????? ??? הוא לא יכול לכתוב מסודר הרמב"ם עשה את זה. אבל רב אשי רצה לכתוב את הגמרא בדיוק איך שהחכמים התווכחו זה טייפ הגמרא. זה פרוטוקול מילה במילה איך שהחכמים למדו. החכמים הם ענווים, הם מזמניים אותך למעבדה שלהם, לא

מתביישים שלפעמים יש הווה אמינה שנדחתה. אבל אתה רואה איך החכמים למדו במשך קרוב לאלף שנה. איך ל??? בשאלות איך הם הקשו איך הם תרצו. זה לא משנה בכלל אם השאלה הזאת קיימת עכשיו או לא קיימת עכשיו. הם הזמינו אותך ולכן הם השאירו את הגמרא בדיוק כמו שזה היה. כשאנחנו לומדים תורה אנחנו לא אוכלים מזון מעובד כשאנחנו לומדים גמרא בדיוק אותה גמרא שהרמב"ם למד. וכשלומדים חומש לא לומדים קיצורי חומש ממוינים ומועברים בבלנדר דיסה לתינוק. לא. אתה לומד בדיוק אותה חומש כמו שישעיהו הנביא למד ואתה מתאמץ באותו חומש ובזה התורה היא ממשיכה להיות חיה לאורך הדורות ואנחנו יודעים בעזרת התורה שבעל פה לפתור בעיות חדשות. יש הרבה בעיות חדשות בזמנים האחרונים. אז אדם לומד גמרא הוא למד לטפס על ההרים הוא נשם אויר פסגות הוא יודע לפתור בעיות חדשות בכוח התורה שבעל פה.

כן זה לא כל מה שרציתי לומר וזה כל מה שנוכרתי לומר. אז אולי יש לכם שאלות מותר לכם לשאול את כל השאלות שאתם רוצים ומותר לי לענות את כל התשובות שאני רוצה.

למה אין לימודי חול?

תשובה: מי אומר שצריך לימודי חול.

שאלה: הגר"א כותב ????

תשובה: אה הגר"א כותב צריך ????? זה לת"ח. ת"ח הוא צריך לדעת קצת מכל המדעים שבעולם. זה ת"ח אבל לא מי שלא ת"ח. הרמב"ם תסתכלו בהלכות ת"ת לרמב"ם הוא לא כותב ללמוד לימודי חול. הוא אומר צריך ללמוד תורה תורה תורה. וגם השו"ע שהולך אחרי הרמב"ם הוא כותב תורה תורה תורה. הרמ"א אומר אפשר ללמוד חול אקראי קצת אפס משהו קצת. ככה אומר הרמ"א. ויש תשובה הרמ"א שכתב לו המהרש"ל: "שמעתי שבישיבה שלך אתה מלמד אריסטו אוי ואבוי לך. אז הוא אמר אני לא מלמד בישיבה שלי אריסטו אני לומד אריסטו, זה כבר דבר אחר. (ב) אני לא לומד אריסטו פילוסופיה, אני לומד אריסטו טבע. הוא כתב הרבה על טבע. (ג) אני לומד אריסטו טבע שבת אחרי הצהריים שאנשים יוצאים לטייל בטבע גם אני מטייל בטבע. אז לא לעשות ענינים מכל דבר.

ת"ח הוא צריך להיות בקי בכל ענפי הטבע האנושי. לא חכם רשמי שיהיה לו B.A בכל מקצוע אלא לדעת את המצב הכללי שבכל המקצועות. הוא צריך להרחיב את התורה. אבל בשביל להרחיב את התורה צריך קודם שיהיה תורה אחרת מה הוא מרחיב. כמו שאחד אמר לרבו אני אולי צריך ללמוד אנגלית. אומר למה? הרבה יהודים באמריקה וכדי שאוכל לומר להם אז צריך לדעת אנגלית. יש לך מה לומר להם? לא. אז בשביל מה לך לדעת אנגלית. קודם כל תדע יש גם הרבה ת"ח שעלו מאנגליה והם ידברו אנגלית. אז גם ידברו אנגלית לאנגלים ולעז ללועזים וצרפתית לצרפתית. לא צריך. אבל בשירותים, אמרתי בשירותים מותר ללמוד לימודי חול. כמה לימודי חול? זה בדיוק על סדר ההנהגה האלוקית. אם הקב"ה מסדר שיש לך כאב בטן ואתה יותר בשירותים סימן שהקב"ה רוצה שתלמד עוד קצת ועוד קצת. אם ב"ה אין לך כאב בטן אז סימן שהקב"ה רוצה שלא תלמד. אז אני מאחל לכם שלא יהיה לכם כאב בטן ותהיו מעט זמן בשירותים. בשביל זה צריך לאכול הרבה ירקות, הרבה פירות, הרבה תאית אז אין כאב בטן. זה קשה להגדיר את הדברים האלה. צריך קצת הרמ"א לא הגדיר. אמרתי באקראי קצת. בין הזמנים מי שיש לו כוח שילמד תורה, מי שאין לו כוח שילמד חול שישעיהו לו השכלה כללית. שידע שכדור הארץ נייד והשמש ניחת. צריך לדעת דברים כאלה ולא להיות תקוע לפני חמש מאות שנה.

השכלה כללית בכל המקצועות. קצת רפואה קצת בוטניקה קצת פיסיקה, קצת אסטרונומיה. צריך לדעת קצת מן הכול בעולמו של הקב"ה.

חשבון אתה צריך לדעת חשבון, אם לא תדע חשבון אז לא תדע מתי שבת כי אתה לא יודע לספור עד שבע ו... זה נצרך. כתוב קינים זה פתחי נידה אם הוא לא יודע לספור הוא מתבלבל בחשבון שלושים יום שלושים ואחד וקינים שמביאים קורבן. טוב זה דבר נצרך. אבל חוץ מזה צריך השכלה כללית בכל המקצועות. הכי טוב לקחת אנציקלופדיה ולקרוא מראש ועד סוף. בשירותים. אני תמיד יש לי קניתי לי אנציקלופדיה בלועזית ??? בזול לא יודע כמה חמישה שקלים. כל יום אני קורא כמה דפים. אני כבר באות פ. ב"ה עוד כמה שנים נגיע ל...???

שאלה: יש מספר טענות שנשמעות מצד הורים למה ??? את הילדים שלהם, ומצד גם תלמידים שנמצאים ומעלים שאלות. שאלה אחת זה מה יהיה עם פרנסה. היה פה איזה רב היה טיול של איזה ישיבה גבוהה בבין הזמנים והם הגיעו לפה ואז הרב אחד הרבנים שם אמר שהוא לא בעד הענין בגלל שאח"כ כשהילד יגיע לגיל האוניברסיטה יהיה לו חסך. או יגיד אולי היה מתאים לי אוניברסיטה למה לא כל האופציות פתוחות לי?

תשובה: לגבי הפרנסה לא צריך לדאוג. היו זמנים שכן היה צריך לדאוג. היו זמנים שמי שלמד תורה לא הייתה לו פרנסה. וברגע שהוא התחתן הוא היה צריך להפסיק ללמוד תורה אלא אם כן אביו או חותנו היו ??? אבל בימינו זה לא ככה. בימינו אדם שלומד תורה הוא מקבל מלגה. זה לא מלגה גדולה, אבל זה מלגה. ואח"כ הוא משלים ועושה חלטורות. מי שלא מפונק עובד פה ועובד שם מדי פעם. אח"כ הוא ילך הוא יהיה מורה הוא יהיה רב, הוא יהיה ר"מ הוא יהיה מחנך ואז תהיה לו פרנסה.

שאלה: אבל לא כל אחד מתאים?

תשובה: זה הקושיה השניה, זה הקושיה השניה. אם הוא ירצה לעשות הסבה לאוניברסיטה איך הוא יעשה? הוא יעשה כמו שעושים בכל הישיבות החרדיות. בישיבות החרדיות לומדים עד כיתה יב קודש קודש קודש קודש. ומי שמחליט ללמוד לימודי חול תוך שנה הוא עושה בגרות. אפשר לעשות בגרות תוך שנה. זה לא קשה מה שיש בבגרות. אפשר לעשות בגרות בגיל שתיים עשרה. זה לא קשה. תוך שנה. לא אמרתי שמי שהתבטל מגיל אפס עד גיל שמונה עשרה יכול לעשות בגרות. הוא כבר לא יכול הוא התנוון. אבל מי שישב ולמד למד גמרא תוך שנה הוא עושה בגרות. מתחיל מאפס. יש מכונים מיוחדים לבגרות שלומדים שיטתית מסודר וכו'. יש בארץ עכשיו חסירים הרבה אנשי מחשבים חסרים שלושת אלפים. זה חלק מההתפתחות העצומה כל אלה שבאו מרוסיה כבר נבלעו וחסר כמה אלפים מחפשים בנרות. אז למשל באוניברסיטת חיפה יש שם פקולטה ללימודי חוץ. לא בשביל סטודנטים, בשביל ??? הלכו ולקחו תלמידי ישיבות חרדיות בלי בגרות בלי כלום קיצרו להם את הדרך עשו להם לימודים מיוחדים עשו מהם אנשי מחשבים יותר מוכשרים מאלה שלמדו כל הבגרות והאוניברסיטה. כי יש לו שכל. הוא למד גמרא. הוא החליט להפסיק ללמוד גמרא, הוא לא רוצה יותר ללמוד גמרא. הוא למד חמש שנים בישיבה הוא לא רוצה יותר. למה? לא יודע זה חשבון שלו. אז הוא שכחתי את השם של הדיקן של לימודי חוץ יהודי ירא שמים שהוא גם מהנדס וגם רב. והוא הצליח לעשות הסבה מקצועית לתלמידי ישיבות חרדיות בלי בגרות, בלי כלום ולעשות מהם אנשי מחשבים מעולים שמרויחים כסף ומכניסים כסף למדינה. ובימינו הקושיה הזאת מופרכת אם יום אחד הוא יחליט ילך למכון ללימודי חוץ, לא בית ספר בית ספר זה משהו אחר בבית ספר מתמרחים הרבה שנים כי זה לא רק לימוד זה גם חינוך וזה גם חברה וזה גם טיול וזה גם זה וזה גם מתחים. קצת מוטיבציה ללמוד

תוך שנה בגרות. בדוק ומנוסה. לא בשביל גאון, בשביל כל אחד. יש הרבה מכונים כאלה זה כמובן עולה כסף אבל זה תוך שנה. ולפעמים אפשר גם בלי כל זה. כמו הסיפור שאני אומר פה על מחשב. זה באוניברסטת חיפה הרבה הכינסו כך. לכן זה לא קשה. ואם הוא רוצה בכיתה י לעשות הסבה אז בכיתה י יעשו לו בחופש מרוכז והוא ילמד לימודי חוץ. בישיבה צריך ללמוד רק תורה זה מקום קדוש לא עוסקים בדברים אחרים. אנחנו לא נגיד דברים אחרים בישיבה רק תורה "ונשגב ד' לבדו" כולו קודש להשם. לת"ת ליד הישיבה שלנו אמרתי האידאל מה שלומדים לימודי חול לומדים שעה חשבון בחדר אחר. טוב זה בקושי חדר ללמוד כי לומדים עם מרפקים אבל לו יצויר בחדר אחר לא פה. אנחנו לא נגד חול אבל בחדר. אחר. סיפרתי גם שהורים שרוצים לימודי חול יש מכון ללימודים לימודי חוץ שאנחנו ארגנו לא צריך להכניס לתוך הישיבה. ככה למדו בכל הדורות. למדו ככה בכל הדורות. וזה לא מנע מהם שיהיה השכלה גדולה.

הרמ"א הוא התמנה רב של קרקוב שאז הייתה בירת פולניה הוא היה צעיר מאד הוא היה בן עשרים. הוא היה תלמיד בישיבת ר' שלום שכנה הוא היה גם חתנו של ר' שלום שכנה. וכשבאו לבקש מר' שלום שכנה רב לקרקוב הוא אמר נו החתן שלי. ואז מלך פולניה אמר שהארכי הגמון הוא צריך לתת אישור על רב והרב על הארכי הגמון שלא יריבו. באו לארכי הגמון אמרו לו הוא מעולה הוא ת"ח גדול הוא גם יודע לימודי חול הוא יודע את הכול. נו הארכי הגמון היה מאושר וכשהרמ"א הגיע לקרקוב הייתה קבלת פנים מלכותית כי הוא היה רב ראשי מטעם מלך פולניה. כל הצבא וכל הכמרים. פתאום רואה הארכי הגמון איזה צוציק בן עשרים הוא אמר מה עשיתם לי צחוק ולעג ולקלס הלך למלך וניפח אותו שיוציא גזירה נגד היהודים הוציא גזירה בוא לארכי הגמון מה אתם עושים צחוק. אמר לא. הוא באמת יודע את הכול. טוב שכבודו יזמין אותו. בסדר שיבוא נדבר. הוא הזמין את כל ההגמונים בארמון שלו ושלח להבין את הרמ"א עגלה עם סוס. אמר הרמ"א אני לא נוסע עגלה עם סוס, אני אישית אלך ברגל אבל עכשיו אני רב ראשי לא נוסע עם עגלה עם סוס. הביא שלח עגלת שר עם שמונה סוסים והגיע היה שם הארכי הגמון אמר טוב נראה אם אתה יודע חול. ושאל בלטינית כדי לבלבל אותו. ענה הרמ"א בלטינית וכסח את כולם. מתי הוא למד את זה אני לא יודע. בשירותים. בישיבה של ר' שלום שכנה לא למדו אז ?????? זה המשל הידוע של נייר העטיפה. אתה קונה משהו נותנים לך נייר עטיפה חנם. אתה רוצה לקנות נייר עטיפה לא משנה. אני לא מדבר בספרד. בספרד הרמב"ם וכולם ידעו מדעים בלי סוף. אבל גם באשכנז ידעו. ??? פה ושם ידעו ידעו הרבה.

הקיצור המצב הוא יסתדר תוך כדי לימודים הוא יעסוק בחלטורות אחרי הלימודים הוא יעבוד בתורה. (ב) זה לא הולך הוא צריך להחליף מקצוע מהר מאוד הוא יעשה הסבה מקצועית. יקח לו שנה אח"כ הוא ידע. אז הוא יהיה ת"ח בן תורה וגם יהיה לו מקצוע אחר. בדוק ומנוסה. זה לא היה בכל הדורות ככה. אני לא אומר, עכשיו זה ככה. פעם בא הורה עם הבן שלו לישיבה גבוהה מהי יהיה עם הבן עם פרנסה? אמרתי טוב הוא יהיה מורה. לא מתאים. יהיה רב. לא מתאים. יהיה דיין. לא מתאים. הכול לא מתאים לא לא לא. אמרתי יש לי רעיון חדש אז הוא ילמד תורה לשמה. זה רעיון מבריק ילמד תורה לשמה. ריבונו של עולם כבר שכחנו שלימוד תורה צריך ללמוד לשמה לא בשביל פרנסה ולא בשביל להרויח ולא בשביל מעמד. צריך ללמוד תורה לשמה. אלא כדי לנחם את ההורים אומרים טוב יהיה לו פרנסה. אבל ביננו צריך ללמוד תורה לשמה מאהבת השם צריך ללמוד תורה. זהו מה יש יותר גדול מעבודת השם.

מעשה ארבע אנשים נסעו ברכבת באירופה אנשים חשובים מנומסים. הציגו את עצמם. אחד אמר פרופסור וקרנר ארכיאולוג אצל מי כבודו עובד? אצל המלכה. ד"ר סמית מדען. אצל מי כבודו

עובד? אצל שר המלחמה. פרופסור וולקן קרצר אקנולוג. אצל מי כבודו עובד? בשביל שר הפנים.
מוישה. מוישה? כן מיושה. בשביל מי כבודו עובד? בשביל ריבונו של עולם. אז קמו שלושתם מה
מה יש ??? הוא עובד בשביל ריבונו של עולם?! ומה כבודו עושה בשביל ריבונו של עולם? כל מיני.
בבוקר מודה אני, אחרי זה אני נוטל ידיים אח"כ תפילה אח"כ אני לומד. כל מיני דברים. אז מה
אפשר להשוות. אז אחד לומד בשביל ריבונו של עולם לומד תורה לשמה. בסדר ללמוד תורה לשמה
לא צריך כל כך הרבה חשבונות מה יהיה ומה יהיה. צריך מידת התמימות ויסתדר בעזרת השם
ללמוד תורה לשמה.